

مأخذشناسی اندیشه تقریب

سلمان حبیبی

أ آثار منتشر شده توسط مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

گزیده‌ای از اندیشه برخی شخصیت‌های تقریبی

آیة‌الله محمدعلی تسخیری، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۳۱۲ صفحه، وزیری.

در این نوشتار دیدگاه‌های بعضی از شخصیت‌های مشهور شیعه و اهل سنت که در زمینه تقریب بین مذاهب اسلامی تلاش‌های زیادی انجام داده و آثار متعدد و مهمی از خود ارائه نموده و از لحاظ عملی نیز فعالیت‌هایی انجام داده‌اند، گردآوری و مقالاتی در این خصوص تدوین شده و ترجمه این مقالات درج گردیده است.

در این مقالات ضمن بیان دیدگاه‌های وحدت‌بخش و تقریبی این شخصیت‌ها، ویژگی‌های شخصیتی آنان نیز توصیف گردیده است. معرفی افکار و شخصیت متوازن سید شریف رضی[•] و دیدگاه‌های سیاسی و تقریبی ایشان، معرفی شهیدین و نقش آنان در تعامل علمای فریقین، معرفی سید جمال‌الدین اسدآبادی به عنوان طلایه‌دار وحدت و بیداری در جهان اسلام، معرفی شخصیت و اندیشه‌های تقریبی ابن‌میثم بحرانی و نگاهی به مقدمه ایشان در شرح نهج‌البلاغه، معرفی علامه محمدجواد بلاغی و مجاهدت‌های ایشان علیه استعمار انگلیس، معرفی افکار و شخصیت علامه سید محسن امین به عنوان یکی از چهره‌های مهم تقریبی، معرفی اندیشه‌های امام النورسی و نگاهی به کتاب «لمعات» وی در رسائل النور، شرح خطوط کلی آیین وحدت‌طلبانه علامه عبدالحسین شرف‌الدین در کتاب «الفصول المهمه»، معرفی افکار و شخصیت آیة‌الله العظمی سید محسن طباطبائی حکیم و نقش ایشان در مسئله تقریب، امام خمینی[•] و نقش بی‌بدیل ایشان در بیداری جهان اسلام، معرفی حسن البنا و اندیشه‌های تقریبی ایشان، معرفی علامه ابوالعلی مودودی و آثار و افکار تقریبی وی، معرفی شهید صدر و نبوغ فکری ایشان و اندیشه‌های تقریبی این عالم بزرگ

شیعی، معرفی آرا و آثار اقتصادی و سیاسی و اجتماعی شهید آیه‌الله سید محمدباقر صدر، اندیشه‌های تقریبی شهید مرتضی مطهری و شخصیت علمی ایشان، معرفی آیه‌الله سید محمدتقی حکیم به عنوان الگویی فکری در زمینه تقریب بین مذاهب اسلامی، معرفی شخصیت و رویکردهای فقهی و تقریبی ایشان، معرفی علامه شیخ علایلی و سید محمدحسین فضل‌الله از دیگر شخصیت‌های تقریبی، از اصلی‌ترین مقالات ارائه شده در این نوشتار است.

در این مقالات همچنین تلاش‌های عملی و مبانی نظری این اندیشمندان در جهت تقریب بین مذاهب مختلف اسلامی به تصویر کشیده شده است.

چالش‌های معاصر و برنامه رویارویی اسلامی

محمد مهدی آصفی؛ ترجمه: محمد مقدس، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۲۲۴ صفحه، رقعی.

در این نوشتار سعی شده است تلاش‌های جهان غرب به رهبری آمریکا و صهیونیسم بین‌الملل در تضعیف مسلمانان و جهان اسلام با استفاده از انواع شگردهای رسانه‌ای و تبلیغاتی، تجزیه و تحلیل گردیده و بر ضرورت وحدت بین مسلمانان و هم‌دلی و بیداری آنان در مقابل این توطئه‌ها تأکید شود. نویسنده بر این باور است که جهان اسلام در عصر کنونی و با وجود هجمه استکبار جهانی بیش از هر چیز نیازمند گفت‌وگو، بحث و مناظره صحیح و معقول در زمینه امور سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، علمی و اعتقادی در سطح گسترده است تا بتواند به صورتی روشمند به رویارویی با چالش‌های پیش روی خود بپردازد.

ایشان ابتدا به انواع چالش‌های پیش روی جهان اسلام اشاره کرده و اموری مانند اشغال، تروریسم و افراط‌گرایی دینی و جهانی شدن را از مهم‌ترین این چالش‌ها عنوان کرده است. در ادامه، وی به لزوم ایجاد اصلاحات و برنامه‌ریزی معقول در برخورد با این چالش‌ها اشاره کرده و اصلاحات تربیتی، فرهنگی، انقلابی، سیاسی و اقتصادی را در پرتو یک گفت‌وگو و همراهی و انعطاف‌پذیری را برای جهان اسلام امری ضروری برشمرده است. وی خردورزی و منطقی بودن تصمیمات، آگاهی سیاسی و احساس مسئولیت، مقابله با احساس شکست القا شده از سوی دشمنان اسلام، اصالت بخشیدن به وحدت و تقریب بین مذاهب اسلامی، مقاومت و رفع سوء تفاهات موجود بین مسلمانان را از راه‌کارهای مهم رویارویی با این چالش‌ها عنوان کرده و ابزارهای عملی و نظری دست‌یابی به وحدت پایدار و ارکان مهم وحدت امت اسلام را بررسی نموده است. ایشان در بخش دیگری از کتاب، پیامدهای فتنه‌انگیزی مذهبی و چشم‌انداز منفی آن را نیز بیان کرده و نقش استکبار جهانی در برافروختن آتش فتنه و اختلاف را تبیین نموده است. وی تشریح مساعی مسلمانان با یک‌دیگر در

حل مشکلات جهان اسلام، توجه به مصالح عمومی اسلام، گفت‌وگو و پرهیز از برخورد و برنامه‌ریزی بر سر امور مشترک را راه‌حل برون‌رفت از فتنه و اختلاف دانسته و پیشنهادهای در این خصوص ارائه نموده است.

الاساليب الفكرية و العملية لتحقيق التقريب بين المذاهب الاسلامية: مجموعة مقالات المؤتمر الدولي الرابع والعشرين للوحدة الاسلامية

جمعی از علما و اندیشمندان، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۹۷۶ صفحه، وزیری، عربی.
در این کتاب در دو بخش مجموعه مقالاتی در مورد راه‌کارهای فکری و عملی تقریب بین مذاهب اسلامی توسط علمای شیعه و اهل

سنت که بیشتر آنان جزء فعالان این عرصه هستند، ارائه شده است. در بخش اول، اندیشه‌های این متفکران جهان اسلام در مورد روش‌های ایجاد وحدت بین فرقه‌های گوناگون مسلمان و تحقق آن بررسی شده و مقالاتی در مورد فقه مقارن و ضرورت تقویت آن، نقش فقه مقارن در نزدیکی مذاهب به یک‌دیگر، پرهیز از حربه تکفیر یک‌دیگر و بیان آثار تخریبی آن، تقویت اندیشه‌های مقارنه‌ای در سایر علوم و معارف اسلامی، ابزارهای فکری در زمینه تقریب بین مذاهب اسلامی، اولویت‌های فقهی مورد نیاز شیعه و سنی به ویژه اقلیت‌های مسلمان در کشورهای غیر اسلامی و نقش این مسئله در تقریب مذاهب، اهتمام نسبت به اجتهاد جمعی و تشکیل مجامع فقهی، استخراج دیدگاه‌های متفکران مسلمان در خصوص مسئله تقریب و استفاده کردن از ذخایر فکری جهان اسلام در این زمینه، گسترش روش اعتدال در فهم مسائل مختلف شریعت اسلامی، تأکید بر وسطیت و توازن در افکار و اعتقادات اسلامی و گسترش این فرهنگ در جهان اسلام، اصول کلی حرکت تقریبی با توجه به ویژگی‌های جهان معاصر، بررسی دقیق مفهوم تقریب بین مذاهب اسلامی از لحاظ تجربی، تطور معنا و شرایط کنونی دنیای اسلام، توجه به مقاصد شریعت در فقه اسلامی و بیان حقیقت اختلاف بین فرقه‌های شیعه و اهل سنت نگاشته شده است.

در بخش دوم از این مقالات، روش‌ها و اسلوب عملی ارائه شده در زمینه تحقق تقریب بین مذاهب اسلامی مورد توجه نویسندگان و اندیشمندان جهان اسلام قرار گرفته و پیشنهادهای آنان در این باره منعکس گردیده است.

در این مقالات راه‌کارهای فرهنگی تقریب مذاهب اسلامی و نقش برجسته دولت‌مردان و علمای مسلمان در این باره، محدودیت‌های تقریب، تلاش برای جانداختن فرهنگ تقریبی در جوامع مسلمان، دقت در صدور فتاوی‌ای شرعی و رعایت اصول و ضوابط تقریبی آنها، ایجاد توازن در موضع‌گیری‌ها و

خطابه‌ها و رعایت مصالح عمومی جهان اسلام، بیان کلیدهای وحدت بین مسلمانان، گسترش فرهنگ گفت‌وگوی سازنده بین متفکران اسلامی، توجه به جنبه‌های رحمت و شفقت در آموزه‌های اسلامی، گسترش فرهنگ گفتمان بر اساس آموزه‌های قرآنی وحدت‌بخش، تلاش عملی برای دستیابی به وحدت پایدار و نزدیکی هرچه بیشتر مذاهب اسلامی به وسیله تبلیغات گسترده و صحیح و بازگو کردن حقایق، مقدم دانستن مصالح اسلام مسلمین بر مصالح فردی و قومی، دعوت به هم‌زیستی مسالمت‌آمیز مسلمانان با یک‌دیگر، عزیز شمردن برادران مسلمان در سراسر دنیا با هر گونه عقیده و تفکرات مذهبی، عمق بخشیدن به منطق گفت‌وگو بر اساس مشترکات فکری و مشخص کردن خطوط کلی تقریب بین مذاهب اسلامی و چشم‌اندازهای تقریب و تعیین نقشه راه برای دعوت‌کنندگان به آن بیان گردیده و آخرین دیدگاه‌ها در خصوص تقریب بین مذاهب اسلامی مطرح شده است. آن‌چه که بیشتر در این نظریه‌ها جلب توجه می‌کند، پیشنهادات مؤکدی در مورد اهتمام به فقه مقارنه‌ای، اجتهاد مجمعی، مشخص کردن خطوط اساسی تقریب، مراعات مقاصد شریعت، رعایت اصول وحدت‌بخش در فتاوا و خطابات اسلامی و تلاش برای برجسته کردن مشترکات مذاهب مختلف اسلامی است.

اقتصاد اسلامی: درس‌هایی در آیین اقتصادی اسلام و مباحث تکمیلی و اصولی متعلق به مسایل معاصر

محمدعلی تسخیری، مترجم: محمد مقدس، تهران، مجمع تقریب مذاهب اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۹۰، ۷۵۲ صفحه، وزیری.

در این نوشتار در قالب ۷۲ درس و در دو بخش کلی سلسله دروس اقتصاد اسلامی آیه‌الله محمدعلی تسخیری دبیرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی ارایه گردیده است. در بخش اول کتاب با عنوان

درس‌هایی در آیین اقتصادی اسلامی ۳۶ درس از دروس ارایه شده از سوی ایشان درج گردیده است. در این دروس به بررسی رابطه اصل علیت با اعتقاد به ماتریالیسم تاریخی، نقد و ارزیابی فلسفه مادی و ماتریالیسم تاریخی و قوانین دیالکتیک، اقامه برهان فلسفی بر ردّ مارکسیسم، دلیل علمی مارکسیسم و صفات علمی بودن و نقد این دلایل، بیان مهم‌ترین موانع پیش روی مارکسیسم، بررسی ضعف و ناتوانی مارکسیسم در تبیین تحول ابزار تولید، تحول فکر دینی از جنبه‌های فلسفی و تاریخی، شکست مارکسیسم در زمینه فلسفه، ضعف مارکسیسم در تفسیر طبقات اجتماعی و نقش عوامل طبیعی و ذوق هنری در آن، شکست مارکسیسم در تفسیر نظام برده‌داری و فنودالیسم و پیدایش جامعه سرمایه‌داری، شکست آن در تعیین حقیقت ارزش مبادله و نظام طبقاتی در جوامع سوسیالیستی، نقد قوانین علمی مربوط به نظام سرمایه‌داری، آزادی در نظام سرمایه‌داری و ارزش‌های موجود در آن، ارایه تصویر کلی

از اقتصاد اسلامی و ویژگی‌های آن، چارچوب اقتصاد اسلامی و درمان مشکلات آن، مقدماتی برای آشنایی با مکتب اقتصادی اسلام، نظریه توزیع قبل از تولید، نکاتی درباره مالکیت منابع تولید در اسلام و نظام توزیع پس از تولید، پرداخته شده است.

در بخش دوم کتاب، سلسله دروسی از استاد در مباحث تکمیلی و اصولی متعلق به مسایل جدید اقتصادی مطرح شده است. در این دروس ابتدا به بحث درباره پایه‌ها و بسترهای عقیدتی و حقوقی اقتصاد اسلامی پرداخته شده و شیوه شهید صدر در شناخت مکتب اقتصادی اسلام و نیز برخی مبانی و مسایل جدید و مستحدثه در مورد این مکتب اقتصادی بررسی گردیده است. در همین راستا مباحثی در مورد وظایف عمومی دولت اسلامی در عرصه اقتصاد، تأمین اجتماعی از دیدگاه امیرالمؤمنین *، درآمدهای دولت اسلامی، ولایت بر خمس، آزادی اقتصادی و اصول و حدود آن در اسلام، نقش زن در توسعه اقتصادی، ابعاد انسانی کارکردهای وقف اسلامی، معیار قراردادهای مالی، کنترل قیمت‌ها، حکم اجرای عقود اسلامی با ابزارهای ارتباط نوین، حکم شرط کیفر نقدی در بانک‌های غیرربوی، نظریه نفی غرر در معاملات، ارزش اسکناس و پیامدهای آن بر پول‌های مدت‌دار، حقوق معنوی و امکان فروش آن، فروش حقوق معنوی، قراردادهای اجاره به شرط تملیک، مناقصه‌ها، سرقفلی، انواع بیمه، فروش مرابحه به صادر کننده، خرید و فروش شرطی، و احکام فقهی بانک‌ها و معاملات بانکی، اوراق بهادار و کارت‌های اعتباری مطرح شده است.

امت اسلامی و برنامه‌های راهبردی برای رویارویی با چالش‌های فراروی وحدت: مجموعه مقالات بیست و دومین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی اسفند ۱۳۸۷

جمعی از اندیشمندان جهان اسلام، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۴۸۰ صفحه، وزیری.

در این نوشتار مجموعه مقالاتی در مورد وحدت جهان اسلام و راه‌کارها و موانع اتحاد مسلمانان و تقریب بین مذاهب اسلامی گردآوری شده که این مقالات در بیست و دومین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی در اسفند ۱۳۸۷ شمسی در تهران ارائه گردیده بود. در این مقالات در دو بخش ابتدا مهم‌ترین چالش‌های وحدت اسلامی و سپس برنامه‌های راهبردی مطلوب برای رویارویی با مشکلات و موانع فراروی وحدت مسلمانان و تقریب مذاهب اسلامی تبیین گردیده است. در ابتدای کتاب نخست گزارشی از افتتاحیه این کنفرانس و سخنرانی مقام معظم رهبری حضرت آیه‌الله خامنه‌ای در خصوص وحدت اسلامی ارائه و سپس به درج مقالات ارسالی و قرائت شده در این کنفرانس پرداخته شده است.

در بخش اول، مربوط به موانع و چالش‌های وحدت، مقالاتی مانند گرایش‌های متحجرانه و متعصبانه در برخی از کشورهای اسلامی و ریشه‌یابی آنها، راه‌کارهای برون‌رفت از این گرایش‌ها و اختلافات، چالش‌های فراروی تقریب مذاهب اسلامی، موانع درونی پیش روی وحدت اسلامی و راهبرد رویارویی با این چالش‌ها، چالش‌های درونی هم‌گرایی و وحدت جهان اسلام، عقب‌ماندگی فکری بخشی از جهان اسلام به عنوان عامل تفرقه و عدم هم‌گرایی، پدیده افراط‌گرایی و چگونگی برخورد با آن و چگونگی برخورد با چالش‌های کنونی جهان اسلام ارائه گردیده است.

در بخش دوم مقالات، برخی از راه‌کارها و برنامه‌های پیشنهادی در مبارزه با فرقه‌گرایی و تلاش برای هم‌بستگی جهان اسلام مطرح شده و مقالاتی در خصوص نقش رسانه‌ها در وحدت اسلامی، نقش نظریه اجتهادگرایی و قرائت‌پذیرانگاری در هم‌گرایی و واگرایی دینی، تحلیلی از مقاومت اسلامی و عزت‌مندی حاصل از آن، برنامه‌های استراتژیک امت اسلامی برای دستیابی به وحدت، برنامه‌های راهبردی برای پیاده کردن حقوق بشر و رویارویی با چالش‌های وحدت و تقریب مذاهب اسلامی و پرورش نسل جدید مسلمان مبتنی بر فرهنگ مقاومت و عزت، راه‌کارهای مبارزه با خطر تعصب دینی، آینده جهان اسلام در دوران پس از جهانی‌سازی و برنامه‌ریزی برای آموزش راه‌های کسب فرهنگ قدرت و عزت به نسل جوان مسلمان ارائه گردیده است.

امت اسلامی؛ از تنوع مذهبی تا فرقه‌گرایی؛ مجموعه مقالات

جمعی از اندیشمندان اسلامی، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۹، ۵۶۸ صفحه، وزیری.

در این نوشتار مجموعه مقالاتی که از سوی اندیشمندان مختلف از جهان اسلام در بیست و سومین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی در سال ۱۳۸۸ شمسی در تهران ارائه گردیده، گردآوری شده است. در ابتدا گزارشی اجمالی از این کنفرانس بیان گردیده و سخنرانی‌های افتتاحیه

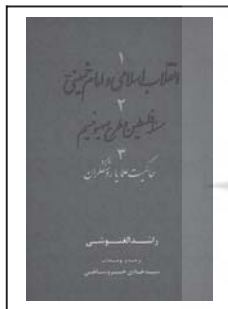
درج شده و پس از آن در دو فصل مقالات شرکت‌کنندگان در این اجلاس ارائه شده است. در این مقالات، نخست به بحث درباره ضرورت تعامل و هم‌گرایی میان مذاهب مختلف اسلامی به عنوان یک حالت طبیعی و عادی پرداخته شده و مقالاتی در خصوص ابعاد مختلف اتحاد عالم اسلام و آثار آن، سیره علمای متقدم در ایجاد وحدت، بررسی علل هم‌گرایی و ناهم‌گرایی در مذهب شافعی و حنفی با شیعه امامی، اوضاع متناقض مذهب‌گرایی و فرقه‌گرایی، ویژگی‌های جامعه اسلامی وحدت‌گرا، چگونگی تداوم هم‌زیستی و وحدت در سایه اسلام، وحدت و تقریب مذاهب اسلامی از دیدگاه نهج‌البلاغه، معرفی الگوهای وحدت امت اسلامی، ضمانت‌های تداوم تعامل طبیعی مذاهب، امت اسلامی و ضرورت تقریب مذاهب و بررسی و تبیین مفهوم ایمان از دیدگاه اشاعره و سایر فرقه‌های اسلام مطرح شده است.

در بخش دوم مقالات ارایه شده در این مجموعه، مباحثی مانند حالت انحرافی و فرقه‌گرایی در جهان اسلام مطرح شده و علل فرقه‌گرایی، رابطه شرایط تمدنی با مسئله فرقه‌گرایی، جنگ نرم، فن مقابله با تقریب مذاهب اسلامی، اشاعه فرهنگ گفت‌وگو در میان مذاهب مختلف اسلامی، گفت‌وگوی فرهنگ‌ها و ضرورت و آثار آن، برنامه‌ای روش‌مند برای نجات مسلمانان جهان از فرقه‌گرایی، نقش قدرتهای سیاسی در گسترش اختلافات مذهبی، تنوع توطئه‌ها و معرفی کانون‌های بحران برای از بین بردن اتحاد اسلامی، عوامل پیدایش فرقه‌های گوناگون در اسلام، ضرورت عقل‌گرایی به عنوان راه‌کاری علیه فرقه‌گرایی، نظریه‌های تقریبی در فلسفه اخلاق، گفت‌وگوی مذاهب و اقلیت‌ها، تعامل و وحدت در باب مذاهب پیرامون تولید علم و بیان چارچوب‌های مطلوب برای حاکمیت اسلامی از دیدگاه متفکران مسلمان اعم از شیعه و اهل سنت، تجزیه و تحلیل گردیده است.

انقلاب اسلامی و امام خمینی • مسئله فلسطین و طرح

صهیونیسم، حاکمیت علما یا روشن‌فکران

راشد الغنوشی، ترجمه و توضیحات: سید هادی خسروشاهی، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۲۵۶ صفحه، رقعی.

این کتاب در یک مقدمه و سه بخش تدوین و ارایه شده است. در مقدمه کتاب به بحث درباره تجدید حیات اسلام و ایجاد اصلاحات و تحولات گسترده صورت گرفته در کشورهای اسلامی پرداخته شده و تلاش برای احیای حکومت دینی و احکام اسلام با توجه به الگوی حکومت اسلامی برگرفته از افکار، آرا و عملکرد سیاسی امام خمینی • شرح داده شده است. در بخش اول کتاب، نقش امام خمینی • در تجدید حیات اسلام با توجه به مؤلفه‌های مهم انقلاب اسلامی ایران بررسی و ضرورت تجدید حیات کشورهای اسلامی و بازگشت آنان به اجرای دقیق احکام اسلامی در قالب حکومت، مورد تجزیه و تحلیل نگارنده واقع شده و نقاط مشترک در حرکت‌های اسلامی صورت گرفته در جهان اسلام و لزوم سازمان‌دهی و تشکیلاتی کردن این حرکت‌ها با یک مدیریت دینی بررسی گردیده است. در ادامه، نگارنده، انقلاب اسلامی ایران را از لحاظ اهمیت و آثار و پیامدهای آن مورد مطالعه قرار داده و آن را حرکتی پیشتاز در میان حرکت‌های اسلامی مشابه آن عنوان نموده و ویژگی‌های انقلاب اسلامی ایران را برشمرده است.

در بخش دوم کتاب، نگارنده به بحث درباره مسئله فلسطین و ماهیت طرح‌های صهیونیستی برای اشغال آن و همچنین اجرای اهداف یهودی‌سازی این سرزمین پرداخته و وظایف جهان اسلام و اعراب مسلمان را در این زمینه بسیار حساس برشمرده است. وی در این خصوص به نقش تخریبی کشور آمریکا در قبال مسئله فلسطین و حمایت‌های همه‌جانبه این کشور از صهیونیست‌ها و اسرائیل اشاره

نموده و به تبیین سرنوشت مسئله فلسطین و تجربه‌های مثبت و منفی حاصل از انقلاب مردم فلسطین و چندین انتفاضه صورت گرفته پرداخته است.

نویسنده معتقد است مسلمانان جهان درباره مسئله فلسطین و آزادسازی این کشور مظلوم باید همبستگی و اتحاد خود را نشان دهند و طرح‌های خطرناک صهیونیست‌ها برای تجزیه و استحاله سرزمین فلسطین و یهودی‌سازی آن را خنثی کنند. وی در همین خصوص به جنبش‌های مختلف برای آزادسازی فلسطین نیز اشاره کرده و فراز و نشیب‌های صورت گرفته در این زمینه را بررسی نموده است.

در بخش سوم کتاب چندین مصاحبه درباره مسئله فلسطین، تجدید حیات اسلام و ارتباط انقلاب مردم تونس با انقلاب اسلامی ایران ارائه گردیده است.

مناسک مصور عمره مفرده اهل سنت (حنفی و شافعی)

صلاح‌الدین گوکلانی و اسماعیل قدیری، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۶، ۶۰ صفحه، پالتویی.

در این نوشتار جهت آشنایی با فقه اهل سنت با هدف تقریب مذاهب اسلامی، به بررسی آداب و مناسک حج عمره از دیدگاه فقه حنفی و شافعی پرداخته شده و فروع فقهی آنان در این مورد بررسی گردیده است. نگارنده، این احکام فقهی را به صورت مصور ارائه نموده تا فهم آن برای خوانندگان آسان گردد. در همین راستا وی ابتدا به تعریف عمره از لحاظ

لغوی و اصطلاح فقهی پرداخته و فرق میان عمره و حج را بیان نموده است. سپس اقسام عمره را ذکر نموده و به بیان مفهوم عمره مفرده و عمره تمتع و فرق میان آنها پرداخته است. آن‌گاه اعمال عمره مفرده مانند احرام، طواف خانه کعبه، نماز طواف در مسجدالحرام، سعی بین صفا و مروه و حلق یا تقصیر (کوتاه کردن مو یا تراشیدن کامل آن) را شرح داده است. در این خصوص وی به بحث درباره مکان بستن احرام، کیفیت پوشیدن لباس احرام، نیت کردن در هنگام پوشیدن این لباس، احکام تلبیه (لبیک گفتن)، محرّمات احرام برای زن و مرد مُحَرَّم، کیفیت انجام طواف عمره و احکام آن، کیفیت استلام حجرالاسود، عمل رمل و اضطباع در هنگام طواف، کیفیت اجرای نماز طواف و محل و زمان آن، چگونگی سعی بین صفا و مروه، چگونگی کوتاه کردن موی سر پس از آن، احکام اعمال عمره مفرده برای کودکان و افراد غیرممیز از لحاظ شرعی، انجام طواف‌های مستحب، طواف وداع، کفاره‌های انجام اعمال ممنوعه در حال احرام و شرح مصور این اعمال ممنوعه، مستحبات عمره مفرده و نحوه دخول در مسجدالحرام و آداب آن پرداخته و به زبان ساده و بر اساس احکام فقه شافعی و حنفی، این احکام را تبیین نموده است.

نگارنده همچنین ادعیه‌ای را که در هنگام انجام اعمال عمره مفرده وارد شده است همراه با ترجمه آنها ذکر نموده است.

اهل بیت • در مصر

سید هادی خسروشاهی، مترجم: محمد مقدس، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۵۳۶ صفحه، وزیر. در این کتاب که ترجمه کتاب «اهل البیت فی مصر» تألیف سید هادی خسروشاهی از فعالان عرصه وحدت و تقریب بین مذاهب اسلامی است ضمن بررسی جایگاه و منزلت والای اهل بیت پیامبر اسلام • تاریخچه‌ای از حضور ایشان در کشور مصر مطرح گردیده و زندگی برخی از آنان که در مصر زندگی نموده و در آن‌جا از دنیا

رفته‌اند بیان گردیده است. در همین راستا نگارنده به شرح ابعادی از زندگی و فضیلت دوازده تن از امامزادگان مدفون در مصر پرداخته و این کشور را از سرزمین‌های مورد عنایت اهل بیت • معرفی نموده است. نویسنده با توجه به وجود روایات فراوان در مورد فضایل و مناقب اهل بیت •، بر وجوب مودت و محبت آنان تأکید کرده و سفارش مؤکد پیامبر اسلام • در مورد جایگاه و شأن و منزلت بالای آنان نزد خداوند متعال را نیز دلیلی بر این امر شمرده است. وی در ادامه به جواز و مشروعیت زیارت آنان اشاره کرده و سپس تاریخچه ورود برخی از امامزادگان و خاندان پیامبر اسلام • را بررسی نموده است. در همین خصوص وی به علت انتخاب مصر توسط اهل بیت • برای زندگی در آن اشاره کرده و حضرت علی بن زین‌العابدین • را گل سرسبد اهل بیتی معرفی کرده است که به مصر مراجعت کرده و پس از آن فرزندان ایشان در آن‌جا سکنی گزیده‌اند.

نگارنده همچنین به ورود زینب کبری • و نیز فرزندان از امام حسین • به این سرزمین پرداخته و ضمن بیان اوصاف و ویژگی‌های ایشان به تحلیل خطبه آتشین حضرت زینب • در شام و کوفه پرداخته است. پس از آن وی به معرفی زندگی برخی دیگر از امامزادگان مدفون در کشور مصر مانند بانو نفیسه از نوادگان پیامبر اکرم • و فضایل ایشان، بانو سکینه دختر امام حسین • و حوادث زندگی ایشان، بانو فاطمه دختر دیگری از امام حسین •، بانو رقیه دختر امیرالمؤمنین علی • و آرامگاه ایشان، ابراهیم فرزند امام حسن •، حسن‌الانور از نوادگان امام حسن مجتبی •، زید بن علی زین‌العابدین • و اوصاف ایشان، محمد الجعفری از فرزندان امام جعفر صادق • و بانو عایشه از دختران آن حضرت و همچنین بانو ام‌کلثوم یکی دیگر از دختران آن امام و اوصاف آنان و تاریخ و ویژگی‌های آرامگاه ایشان در مصر پرداخته و دیدگاه‌های برخی از علمای مصر را در مورد اوصاف ایشان و فضیلت زیارت آنان نقل کرده است. هدف نویسنده از معرفی امامزادگان مدفون در مصر، نزدیکی افکار و عقاید شیعه و اهل سنت در مورد اهل بیت پیامبر اسلام • و زیارت و محبت آنان به عنوان محور وحدت و تقریب مذاهب اسلامی بوده است.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ب. سایر آثار منتشر شده در زمینه اندیشه تقریب

پیشوایان شیعه، پیشگامان وحدت

مهدی مسائلی، مشهد، سبیده باوران، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۱۲۸ صفحه.
 کتاب پیشوایان شیعه، پیشگامان وحدت، نگاهی تحقیقی به روایات و سیره عملی ائمه معصومین • درباره موضوع وحدت اسلامی به عنوان یکی از دستورات و تکالیف شرعی است. تفهیم و تبیین «وحدت اسلامی» آن هم در زمانه‌ای که تیزترین تیرِ ترکش دشمنان اسلام، کالبد آن را نشانه رفته است و چهارسوی جهان را موج اسلام‌خواهی و بیداری فراگرفته، ضرورتی است غیرقابل انکار و بدون اجرای بی‌کم و کاست این آرمان، شاکله امت اسلامی ره به تعالی نخواهد برد و چه بسا زهر تفرقه و اختلاف آنان را به دست خود و از درون خود از پای بیندازد. آنچه که در این روزهای حساس و سرنوشت‌ساز تاریخی بر امت اسلامی از مصر و یمن و تونس تا لیبی و بحرین و دیگر کشورهای مسلمان عرب می‌گذرد، لزوم پرداختن به این مهم را صدچندان می‌کند و بر کسی پوشیده نیست که در میان شیعیان نیز در باب این مسئله بدفهمی‌هایی وجود دارد که مانعی بزرگ در جهت احقاق وحدت اسلامی و کمکی بی‌جیره و موجب به دشمنان قسم خورده اسلام است.

کتاب «پیشوایان شیعه، پیشگامان وحدت» تحقیقی است مختصر با هدف دستیابی به این رسالت که نشان دهد مسئله وحدت، نه مسئله جهان امروز، بلکه دغدغه پیشوایان شیعه و امامان معصوم و در رأس همه آنان امام علی • بوده است. نویسنده کتاب در مقدمه می‌نویسد: «این نوشته نگاهی است تحقیقی به روایات و سیره عملی ائمه معصومین • که در آن ابعاد مختلف نگرش آن بزرگواران را نسبت به موضوع وحدت اسلامی به رصد نشسته، مشخص می‌سازد که انسجام امت از دستورات و تکالیف عظیم شرعی است که اهل بیت در تبیین و ترویج آن بسیار کوشیده‌اند».

مهدی مسائلی پس از بیان موجزی از کلیات در باب واژه وحدت و مقصود از آن، به انعکاس جلوه‌های وحدت در کلام و سیره پیشوایان پرداخته و سعی نموده تا حد امکان به سؤالات و عکس-العمل‌های شیعیان تندرو در این باب پاسخ گوید. از آنجا که کتاب بیش از آن که نوشتاری خشک و تحقیقی باشد، سخنرانی روان و همه‌فهم است، خواندن آن را می‌توان به بسیاری از شیعیان پرسشگر توصیه نمود، زیرا کتاب در بخش‌های مجزا و با استفاده از روایات معتبر و موثق به بیان مصادیق این وحدت در نمازگزاردن و حج و مرآوده و معاشرت با اهل سنت و نیز نهی از لعن و نفرین و تکفیر و مخاصمه پرداخته است. با این همه، در بخش پایانی کتاب با عنوان «مدارا آری؛ مداهنه نه» به تبیین تفاوت این دو اشاره شده و نرمی با مردم - مدارا - را همان قدر لازم می‌داند که نرمی در حقیقت - مداهنه - را ناروا و قربانی کردن حقیقت.

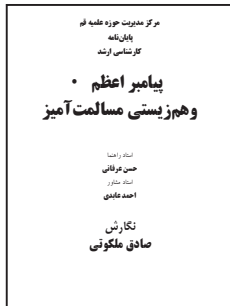
وحدت اسلامی: راهبرد امت در روابط اجتماعی

غلامرضا بهرامی، قم، انتظار سبز، چاپ اول، ۱۳۸۸، ۹۶ صفحه، رقعی. تحقیقی درباره راه کارهای «اتحاد امت اسلامی» و موانع پیش روی آن با توجه به آموزه‌های قرآن و سنت است. در این اثر، نخست به ضرورت و اهمیت وحدت اسلامی از دیدگاه قرآن و احادیث پرداخته شده و محورهای مهم وحدت بیان می‌گردد و سپس آثار وحدت و تبعات تفرقه و اختلاف بین مسلمانان بررسی می‌شود. نگارنده، دین اسلام را دین هم-

دلی، مدارا، محبت، دوستی و خوش خلقی معرفی کرده و نژادپرستی، شایعه‌پراکنی، تمسخر یک‌دیگر، عیب‌جویی و بدگمانی را از آسیب‌های مهم اجتماعی عدم وحدت بین مسلمانان دانسته است. این نوشتار در سه فصل تنظیم شده است؛ در فصل اول به اهمیت وحدت اسلامی از دیدگاه آیات و روایات پرداخته شده است. فصل دوم به بررسی عوامل ایجاد و تقویت وحدت در بین مردم اختصاص دارد و در فصل پایانی از آسیب‌ها و آفت‌های اجتماعی تفرقه‌انگیز سخن می‌رود که با شناخت آنها می‌توان جامعه آرمانی و اسلامی را ساخت.

مخاطب این کتاب عموم مردم هستند و مطالب آن به گونه‌ای فراهم شده است که برای تمام افراد، گروه‌ها و طبقات و به طور کلی برای همه فارسی‌زبانان مفید باشد. در عین حال، به دلیل گسترده‌تر بودن فعالیت جمعی جوانان و حضور پررنگ‌تر آنان در عرصه روابط اجتماعی و نیز شرایط ویژه روحی دارندگان این مقطع سنی، آگاهی از مطالب مندرج در این اثر برای آنان مفیدتر است و از همین رو مطالعه آن به طور خاص به جوانان عزیز توصیه می‌شود.

پیامبر اعظم • و هم‌زیستی مسالمت‌آمیز

صادق ملکوتی، پایان‌نامه سطح ۳ مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، استاد راهنما: حسن عرفانی، استاد مشاور: احمد عابدی، ۱۳۸۸، ۱۳۳ صفحه.

پژوهشی پیرامون هم‌زیستی مسالمت‌آمیز پیامبر اعظم • با یهودی، مسیحی، مجوس و مشرکین است. تحقیق حاضر در چهار بخش سامان یافته است. نویسنده در بخش اول به مفهوم‌شناسی هم‌زیستی و واژه‌های مترادف آن پرداخته است. وی در بخش بعدی، نخست از معاشرت پیامبر • با اهل کتاب سخن گفته و در این خصوص به عیادت از زن یهودی و رفتار پیامبر با دختر حاتم طائی اشاره کرده، سپس از رفتار پیامبر • با مشرکین هم‌چون گذشت از قاتلین حمزه بحث می‌کند.

نویسنده در سومین بخش، مبانی هم‌زیستی مسالمت‌آمیز را شامل اعتقاد به توحید و اعتقاد به این‌که همه مخلوق خداوند هستند و نیز اعتقاد به عدالت، مساوات و حقوق بشر برشمرده است. وی در بخش پایانی برتری‌جویی غیرمعقول و ظلم و تجاوز به حقوق دیگران را از جمله عوامل تباه‌کننده هم‌زیستی مسالمت‌آمیز برشمرده و هر یک را به تفصیل تبیین می‌کند و در خاتمه نتیجه می‌گیرد که پیامبر • مناسب‌ترین و بهترین هم‌زیستی را با غیرمسلمانان در سیره عملی خود داشته است و به مسلمانان دستور داده به این روش و سیره عمل نمایند، تا جایی که آن حضرت فرموده است: هر کس بر غیرمسلمانی که با مسلمانان پیمان دوستی و هم‌زیستی دارد، ستم کند، یا به او بیش از توان و قدرتش تکلیف نماید در روز قیامت من طرف حساب او هستم و حق او را مطالبه می‌کنم.